

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЛОГИСТИЧНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В СЪВРЕМЕННИТЕ БОЙНИ ОПЕРАЦИИ

полковник доц. д-р Румен Христов
Военна академия „Г. С. Раковски“

Абстракт: Планирането, управлението и осъществяването на логистичното осигуряване в съвременните бойни операции ще оказва съществено значение върху подготовката и пълноценно използване на военните формирования. Съвременните предизвикателства пред логистичното осигуряване и обема на изпълняваните логистични задачи са много важен въпрос и това се потвърждава от примерите, които се виждат от войната между Русия и Украйна от самото ѝ началото през 2022 г. Имайки в предвид особеностите на съвременните конфликти и възможностите за логистично осигуряване на формирования участващи в такива операции, могат да се разгледат предизвикателствата пред планирането и осъществяването на логистично осигуряване. Разбира се тук това е направено не толкова задълбочено, тъй като използваната информацията е неклафицирана.

Ключови думи: предизвикателства; логистично осигуряване и съвременни бойни операции

Под термина „съвременни бойни операции“ в настоящата разработка се разбира операции в наши дни, провеждани във враждебна среда и с използване на оръжия. Поддръжката и осигуряването са важни функции за генериране на военна мощ, а тяхната цел е подпомагане и възстановяване потенциала на въоръжените сили. Тези функции се отъждествяват с термина „логистично осигуряване“. Логистичното осигуряване се заключава в организиране и провеждане на мероприятия по планиране, придвижване, поддръжане и обслужване на военните формирования в мирно и военно време, свързани с (Ministerstvo na otbranata 2019, p. 8):

- настаняване на личен състав;
- осигуряване и обслужване на личен състав;
- анализ, прогнозиране, планиране, заявяване, доставка, съхранение, използване и експлоатация, метрологичен контрол, разпределение, отчет и снемане от отчет на материални ресурси;
- транспортиране на личен състав и материални ресурси;
- поддръжка (включително ремонт и възстановяване) и евакуация на материални ресурси;
- поддръжане, експлоатация и ремонт на инфраструктурата за логистика;
- медицинско осигуряване.

Всички посочени дейности са свързани с функционалните области на логистиката и оказват съществено значение при планирането и провеждането на различните операции, включително и бойните. В настоящата разработка няма да бъдат разгледани всичките области поради ограничението за обем. Все пак, всички тези области на логистичното осигуряване разкриват в колко различни аспекти трябва да се работи за всяка операция. Тяхното планиране и осъществяване изисква голям обем от дейности и е важно да бъде съобразено с множество фактори, съпътстващи всяка отделна операция.

Освен това съществено значение за планирането, организирането и провеждането на логистичното осигуряване в съвременните операции извън територията на страната или на територията ни има някои различия по отношение на осигуряването на формированията. Тези различия няма да се разглеждат в публикацията, а най-общо някои по-съществени предизвикателства пред логистично осигуряване на формированията от БА в бойни операции. Необходимо е да се спомене, че в наши дни все по-често се налага и търсенето на колективни решения за поддръжка на силите.

Непрекъснато променяща се среда на сигурност в глобален мащаб налага нови подходи и промени. Това намира отражение на срещите в Логистичния комитет на НАТО, където са одобрени препоръки към „новата логистика“ за Алианса, които България приема да следва. Две от направленията са:

- ясно разбиране на обхвата и естеството на предизвикателствата;
- по-голямо коопериране и координация на ниво НАТО, а където е възможно и осигуряване на колективни логистични решения.

Тези препоръки ясно показват, че е необходим по-широк поглед и ясно разбиране на предизвикателствата, стоящи пред страните от НАТО в наши дни, а също така и осигуряване на повече възможности за колективни логистични решения.

По-съществени предизвикателства следва да възникнат при участие на българско формирование или формирования в операция извън територията на страната. Тогава се налага формиране и използване на Национален поддържащ елемент (НПЕ), свързващ логистичното осигуряване на стратегическо, оперативно и тактическо ниво (Ministerstvo na otbranata 2019, p. 45). НПЕ играе съществена роля при логистичното осигуряване на контингентите от Българската армия, участващи в операции извън територията на страната. Отговорността за това е национална, като страната ни осигурява необходимите ресурси за изпълнение на задачите, поставените пред българските формирования. Въпреки че обикновено участието на нашите формирования са като част от многонационални сили, крайната отговорност остава национална. Това е особено важно за осигуряването на ресурси, които други страни от НАТО не могат да осигурят, като например боеприпаси и някои резервни части.

Различните възможности за логистично осигуряване на сили в многонационална операция варират от напълно интегрирана многонационална поддръжка до изцяло национална такава. Формите на многонационална логистика се прилагат при необходимост от допълване на националното логистично осигуряване на собствените сили. Това дава възможност на страните да търсят колективни решения и да реализират съществени икономии, като в същото време увеличава възможността за подобряване качеството на логистичното осигуряване. Формите за осигуряване на такава поддръжка са известни и не се разглеждат тук. Все пак трябва да се подчертае, че за реализиране на икономии и недопускане недостиг се насърчава сключването на споразумения между участващите страни за закупуване на общи стоки и услуги, като например споразумения за съвместна поддръжка.

Настоящата разработка обръща по-голямо внимание на възможни предизвикателства пред логистиката като цяло, въпреки предварително планираните етапи и мероприятия за дадена операция, а така също и независимо от мястото на което се провежда. Последният военен конфликт – войната на територията на Украйна – показва, че в много ситуации това, което е планирано, не винаги се получава по замисления начин. Пример, който е показателен от наличната информация за логистиката на армиите на двете страни, воюващи в Украйна, е често получаващи се данни за недостиг или липси на храна, боеприпаси, горива и други. Дори голяма държава като Русия може да има проблем по отношение на логистиката. Ето защо настоящата публикация разкрива някои възможни проблеми, които са представени като предизвикателства пред логистичното осигуряване в бойни действия в съвременни условия.

Най-общо предизвикателствата пред формированията за логистично осигуряване в бойни операции могат да се обобщят в пет основни направления, както следва:

- разполагане и защита на складове и места за съхранение на материални ресурси, въоръжение и техника;

- необходимост от доставка на допълнителни ресурси в близост до линията на съприкосновение или до трудно достъпни места (особено при неблагоприятни климатични условия);

- получаване на своевременна и точна информация за наличните ресурси (включително въоръжение и техника) и за необходимостта от възстановяване и/или доставка на такива;

- невъзможност или ограничение на придвижването по планираните и налични пътни артерии – пътища, мостове и други съоръжения;

- недостатъчен брой или не добре оборудван логистичен персонал за действия в бойни условия.

Както се вижда от продължаващата война в Европа, една от най-важните цели на противостоящите сили е поразяване на складовете и местата за съхранение на материални ресурси, въоръжение и техника. Ако те са поразени, това често води до необходимост от доставки или дори на производство на нови материални ресурси, въоръжение и техника.

Първо, разходът на по-голямо количество ресурси противоречи на един от принципите, залегнали в доктрините на организация като НАТО, а именно *икономичност*. Икономията на ресурси е важен фактор поради ограниченото количество на ресурси и необходимостта от спестяване на финансови средства. Икономията на ресурси е жизнено необходима не

само за малки държави и армии като Българската армия, но и за такива като Германия, Великобритания и други.

В контраофанзивата на Украйна артилерията играе най-важната роля, заедно с щурмовите групи. Ако една сграда или окоп не могат да бъдат превзети, върху тях се изсипва огнен вал и просто няма смисъл позицията да се удържа повече. Недостатъкът на тази тактика е преразходът на боеприпаси. Колкото по-дълго продължава контраофанзивата, толкова по-голям ще става недостигът на снаряди. Западът неведнъж е критикувал украинските въоръжени сили, че използват твърде много боеприпаси.

Второ, унищожаването на складовете – особено за боеприпаси, гориво-смазочни материали, въоръжение и техника – води до намаляване на способностите на формированията в конкретна ситуация. Невъзможността за своевременно попълване с въоръжение, техника и ресурси може да доведе до загуба на позиции, територия и унищожаване на личен състав от формирането изпаднало в такава ситуация.

Подобен сценарий принуждава Русия да премине от големи, централизирани складове към по-малки, разпръснати по-далеч от фронтвата линия. По-големите разстояния за теглене на тежки снаряди плюс недостигът на камиони, палети и логистици, хвърлят пясък в колелата на руската военна машина. Украински официални лица казват, че това е проправило пътя за успешни офанзивни в Херсон и Харков¹.

Тази фактология извиква необходимост да се отчетат изводите, да се направят анализи от все още продължаващата война на Русия в Украйна и да се потърсят пътища за по-правилно планиране на конкретна операция и нейното провеждане. Наред с това е необходимо намиране на по-гъвкави варианти за промяна на организацията при осъществяване на логистично осигуряване и търсене на колективни решения. Разполагането на различни места на складовете на оперативното ниво, тоест разсредоточаване на материалните запаси и доставянето на потребностите към тактическите формирования в близост до линията на съприкосновение, когато е необходимо, може да се окаже добро решение. Все пак разполагането на складовете и местата за съхранение зависи от условията на местността и възможностите за скрито от противника попълване и извеждане на материалните ресурси.

Имайки в предвид съвременните системи за разузнаване, извършването на повече доставки и/или използването на по-големи по капацитет транспортни средства, трудно ще остане незабелязано, както и самото натоварване и стоварване на ресурси. Възможно е част от запасите да се доставят, като бъдат натоварени на покритата бронирана техника още в тила и

така да се придвижват. Ето защо по-малки запаси, но разсредоточени на повече места на оперативното ниво до някаква степен ще запазят по-големи количества от материалните ресурси, предназначени за тактическите формирования от поразяващо въздействие на противника. Когато на оперативното ниво има повече от една нация, както се очаква да действат силите ни, тогава е добре да се търсят повече колективни решения.

Предизвикателство може да бъде и възникване на внезапна необходимост от доставяне на ресурси в близост до линията на съприкосновение или на трудно достъпни места. Това може да се превърне в сериозен проблем, когато има предпоставки като посочените, като например недостиг на боеприпаси за съвременно доставяне на потребните ресурси към дадено бойно формирование. В такъв случай може да се използва нов начин за доставка – с безпилотни летателни апарати (БПЛА). При необходимост от по-големи по калибър боеприпаси доставката е следва да се извърши по познатите ни начини, като задължително трябва точно да се анализира какъв вид транспорт да се използва в зависимост от ситуацията и текущите фактори. „...В редица случаи задачата за транспортиране на материални средства е изключително сложна, а в някои процесът е нарушен, поради използването от противника на саботаж и засади по маршрутите на автомобилните конвои. При тези условия използването на товарни БПЛА позволява най-ефективно да решим проблема“ (Zvonkovich & Bogdanov 2021).

Едно изглеждащо иновативно, но може би и подходящо предложение за транспортиране на по-малки количества ресурси в бойна условия или до трудно достъпни места е използването на летателни средства, като дроновете. Същите все по-често ще се използват както във военната сфера, така и в гражданската за различни доставки. В световен мащаб, включително и в България, все повече се срещат разработки на дроне за превоз на по-малки стоки/товари. Въпреки че доставката с дроне е странна за повечето потребители, тя става все по-позната. Компанията *Manna* в Ирландия прави 2000 – 3000 полета на ден, доставяйки храна, дребни предмети и лекарства².

Много добър пример за превоз на по-големи количества товари в България е компанията *Дронамикс*, която е водещ разработчик на дроне с голям обем, създаден специално за товари. Летателния апарат „Черен лебед“ има възможност да пренася 350 килограма, обем от 3,5 куб. метра и на разстояние до 2500 километра, което е по-бързо от други алтернативни начини за транспорт, включително и спрямо въздушния транспорт³.

Разбира се, по този начин доставките на някои материални ресурси ще са в по-малки количества или с по-малко тегло и могат да бъдат предимно за тактическите формирования, но оперирането и планирането на доставките с дроне е необходимо да бъдат в интерес на операцията, поради което, вероятно, отговарящите за това е необходимо да са на позиции в оперативните звена.

Своевременната и точна информация за наличните ресурси и необходимостта от възстановяване и/или попълване с такива е от съществена важност при бойна операция. Разбира се необходимо е да се обърне голямо внимание на бързото възстановяване на повредени въоръжение и бойна техника. Това предполага наличие на резервни части, оборудване и добре подготвен личен състав за извършване на тези дейности, особено когато повредите или аварията не са големи и трябва да се ремонтират в близост до местата на излизането им от строя, или да се евакуират към следващото звено за ремонт. Не винаги планирането на ресурсите е адекватно на действителността, най-вече при провеждане на бойни операции с по-висока интензивност. Това може да доведе до допълнителна необходимост от ремонти и дори до нови доставки по време на бойните действия. Един добър пример е използването на системи като LOGFAS, за да подпомогне планиращите ресурсите, придвижванията и докладите по логистика. Тази система дава възможност да се оценят количествените и качествени фактори, оказващи влияние на създаването на запаси и транспортирането им, когато е необходимо. От наличната информация за войната в Украйна става ясно, че тази система се използва за подпомагане на въоръжените сили. Това потвърждава, че използването на подобни продукти подпомага формированията по отношение на получаване на своевременна информация за ресурсите, както и тяхното по-правилно планиране и придвижване за дадена операция.

Друго съществено предизвикателство пред логистичното осигуряване е невъзможността за използване на планираните пътища и съоръжения (мостове, ЖП-гари и други) за доставка на материални ресурси, въоръжение и техника поради блокиране, разрушаване или атакуване от противостоящите сили. Все по-често се среща информация, че в Украйна се взривяват мостове, жп-гари и друга инфраструктура, което показва, че тя трудно може да се запази и да бъде използвана за превоз на ресурси. Много важен момент е навременността на доставките на някои материални ресурси, които са жизнено важни по отношение на личния състав от формированията, като например вода, хранителни продукти и

боеприпаси. Много съществен въпрос, пряко влияещ на използването на въоръжението, бойната и друга техника при изпълнението на поставените на формиранията задачи, е транспортирането на гориво-смазочни материали, резервни части и други. От достъпните сведения за войната на територията на Украйна се вижда, че използването на черни пътища и такива, преминаващи през гори в условия на валежи не е добър вариант, тъй като транспортните средства често затъват и се налага евакуация или дори изоставянето му. В съвременни условия разузнавателната информация постъпва значително по-бързо, обособено когато се използват БПЛА, което е предпоставка за по-често обстрелване на транспорта с ресурсите и личния състав извършващ тези дейности. Това налага търсене на адекватни и, може би, по-нетрадиционни решения за транспортиране, като примера с дроновете.

Въз основа на резултатите от изчислителен експеримент и моделиране на въоръжен конфликт в Северозападното оперативно направление на Република Беларус е установено, че времето за доставка на дневната нужда на мотострелкова рота (мср) от ресурси от общовойсковите номенклатури е необходим автомобилен конвой от 5 превозни средства с номинална товароносимост 8 тона, на разстояние за доставка от 100 км. И за време около 8, като се вземе предвид комплексът от неблагоприятни фактори (Zvonkovich & Bogdanov 2021, p.14).

Тази задача може да бъде решена само от 3 товарни безпилотни летателни апарата от типа “К-Мах” в рамките на 5 часа, т.е. с печалба във време не по-малко от 40%, а във времето, изразходвано за товаро-разтоварни операции – не по-малко от 80% (Zvonkovich & Bogdanov 2021, p.14). Това показва необходимостта от въвеждане на новите технологии и налага промяна при планирането и организирането на логистичните доставки.

На последно място, но не по важност, е логистичният персонал, който участва, подпомага и управлява логистичното осигуряване в бойните действия. Това е изключително важен въпрос и трябва да му се обръща все повече внимание в съвременни условия. Може да се твърди, че това предположение се доказва и от сегашната война, най-вече за логистиката на въоръжените сили от Руската федерация. Все повече информация се появява, че западните армии разполагат с до десет души поддържащ персонал за всеки войник, докато Русия има по-малко⁴. С колко души логистичен персонал е разполагала Украйна в началото на войната и към момента не е известно, но вероятно са направени поуки от неблагоприятията на руските войски, най-вече в началото на войната.

В хода на конфликта основни проблеми с лоша поддръжка и подкрепа за доставка, усложнена от липсата на обучен и ефективен персонал по поддръжката, са повлияли на способността на Русия да провежда войната съгласно предварителния замисъл (Bradley et al. 2023, p. 1). Това разкрива колко важни са подготовката на логистичния персонал и гъвкото планиране на логистичното осигуряване при бойни действия. Трябва да се подчертае, че голямо значение има и оборудването, с което разполагат логистичните органи в контекста на разгледаното дотук, за да могат тези специалисти да действат със съвременни средства и технологии.

Напълно вероятно е след края на войната в Украйна да се получи повече и по-точна информация, която да даде възможност за извличане на поуки от практиката. Към момента може само да се предполага кои решения са верни и кои са грешни. Все пак всяка нация, включително и България, е необходимо да е подготвена за различни варианти, разглеждайки сегашната ситуация и често възникващи проблеми с логистиката на войските от страните, водещи бойни действия в Украйна. Във въоръжените сили вече има концепция за изграждане на отбранителни способности чрез използване на БЛА, но в нея не е засегнат въпросът за използване на такива средства за подпомагане на логистиката.

Налагащият се извод е, че е необходимо да се анализират предварително всички фактори на средата за сигурност и да се открият предизвикателствата, които биха срещнали нашите формирания и специалистите по планирането, организацията и осъществяването на логистично осигуряване. Поради това е необходимо да се проучи и анализира много добре войната на територията на Украйна и да се извлекат необходимите поуки. На тази основа да се търсят нови и дори нетрадиционни решения, което е неминуемо в един нов свят, който е неизменно свързан с използване на новите технологии.

Препоръчително е все по-често да се използва системата LOGFAS при планиране и анализиране на различни варианти или сценарии за транспортиране по време на учения и тренировки. Ние познаваме добре възможностите на системата, но тя трябва да се използва по-пълноценно за планиране на ресурсите и при транспортиране. Това налага същата система все повече да се използва в учения и тренировки от Българската армия.

От всичко написаното в тази публикация може да се заключи, че логистиката в подобни операции при съвременните условия трябва да е много мобилна, модерна, гъвкава и достатъчна.

БЕЛЕЖКИ

1. THE ECONOMIST, 2023. Why logistics are too important to be left to the generals. *Battlefield lessons, Special report, Jul 8th 2023, Military logistics*. [online] Available from: <https://www.economist.com/special-report/2023/07/03/why-logistics-are-too-important-to-be-left-to-the-generals> [viewed 18.07.2023].

2. DIGITALMAG, 2022. Доставка на стоки с Дрон вече е реалност. *Digital.bg, 5 април 2022*. [онлайн] Достъпно на: <https://digital.bg/доставката-на-стоки-с-дрон-вече-е-реалност/>, [видян 18.07.2023].

3. DRONAMICS, 2023. A new type of cargo drone, remotely-piloted and fuel-efficient, suitable for a longer range and higher load factor than electric solutions. *Dronamics Group Limited*. [online] Available from: <https://www.dronamics.com/theblackswan>. [viewed 18.07.2023].

4. THE ECONOMIST, 2023. Why logistics are too important to be left to the generals. *Battlefield lessons, Special report, Jul 8th 2023, Military logistics*. [online] Available from: <https://www.economist.com/special-report/2023/07/03/why-logistics-are-too-important-to-be-left-to-the-generals> [viewed 27.07.2023].

ЛИТЕРАТУРА

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА, 2019. *Доктрина за логистиката – Национална публикация на въоръжените сили на Република България НП–4, Издание (А)*. София, МО.

ЗВОНКОВИЧ, И. & БОГДАНОВ, Д., 2021. Применение беспилотных летательных аппаратов и беспилотных авиационных комплексов в интересах материально-технического обеспечения войск (сил): опыт и перспективы. В: *Ежемесячный научный журнал, Военные науки, Том 2, № 66 (2021)*. Санкт Петербург, Национальная ассоциация ученых. ISSN 2413-5291.

BRADLEY, M., SEAN, B. & McCARTHY, D., 2023. Russian Logistics and Sustainment Failures in the Ukraine Conflict: Status as of January 1, 2023. Santa Monica, CA, RAND Corporation. [online] Available from: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA2033-1.

REFERENCES

BRADLEY, M., SEAN, B. & McCARTHY, D., 2023. Russian Logistics and Sustainment Failures in the Ukraine Conflict: Status as of January 1, 2023. Santa Monica, CA, RAND Corporation. [online] Available from: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA2033-1.html.

MINISTERSTVO NA OTBRANATA, 2019. *Doktrina za logistikata – Natsionalna publikatsiya na vaorazhenite sili na Republika Balgaria NP–4, Izdanie (A)*. Sofia, MO. [in Bulgarian].

ZVONKOBICH, I & BOGDANOV, D., 2021. *Primenenie bespilotnyh letatel'nyh apparatov i bespilotnyh aviatsionnyh kompleksov v interesah material'no-tehnicheskogo obespecheniya voysk (sil): opyt I perspektivy*. In: *Ezhemesyachny nauchny zhurnal, Voennye nauki, Tom 2, № 66 (2021)*. Sankt Peterburg, Natsional'naya assotsiatsiya uchenykh. ISSN 2413-5291. [in Russian]

CHALLENGES TO LOGISTICS PROVISION IN MODERN COMBAT OPERATIONS

Abstract: The planning, control and implementation of logistics support in modern combat operations will provide a significant impact on the preparation and full-scale use of military formations. The modern challenges of logistics support and the volume of logistics tasks performed are a very important issue. This is confirmed by the examples in the war between Russia and Ukraine since its beginning in 2022. Bearing in mind the characteristics of modern conflicts and the possibilities for logistical support of formations participating in such operations, the challenges to the planning and implementation of logistical support can be considered. Of course, this is not fully analyzed in the article, since the information used is unclassified.

Keywords: challenges; logistical support and modern combat operations

Colonel Dr. Rumen Hristov, Assoc. Prof.

ORCID iD: 0009-0005-0681-7868

Logistic Department

Command and Staff Faculty

Rakovski National Defence College

82, Evlogi i Hristo Georgievi Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: hrisrv@gmail.com